

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 8. ANUL XIV.

În provinciile din Monarchia pe un an 8 fl. era pe o jumătate de an 4 fl. v. a. Pentru princip. și țări străine pe un an 12 pe 1/2 an, 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru întreaga oră cu 7 cr. și rula cu litera mică, pentru o două oră cu 5 1/2 cr. și pentru a trei repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiiu, in 27 Ian. [8 Febr.] 1866.

Petrecerea Majestăților în Bud'a-Pest'a

În 30 Ianuarie c. n. s'era la 6 ore fu prânziu mare în castelul reg. la care luara parte la vre-o 40 persoane.

Persoanele care erau în apropierea Majestăților Sele cu siederă erau, primatele Ungariei, principes'a Thurn și Taxis, contes'a Königegg și contele Antoniu Mailath. Prânziul dură până la 6 1/2, după carele au urmat cerce, ce tinu cam 3/4 de ora. La 7 1/2 trecura Majestățile Sele, în trasura de curte, pînă multimea celor care asteptau pe strade și pînă eljenuri la teatrul nationalu. Aici se execută oper'a „Erzsebeth“.

În 1 Febr. c. n. se primira la curte deputatiunile. Asiă la 1 1/2 ora se primi deputatiunea dietei din ambe casele, precum și deputatiunile cetăților sorori. Deputatii dietei fura condusi de Escel. Sea Taverniculu bar. Sennyey, iar vorbitoriulu fu Emin. S. primatule Scitowsky. Acest'a roși înaintea Majestății Sele a Regelui următoarele :

C. R. Apost. Majestate !

Venirea Majestății Vostre, cu carea de nou și neesprimabilu ati fericitu pre credincios'a capitala a țierei, e argumentulu celu mai splendidu de acea gratia parintésca și regésca, carea Majestatea Vostra V'ati înduratu a o dedică pentru buna starea natiunii și patriei noastre.

Presenti'a Majestății Vostre e indoitu fericitore pentru patri'a noastră. Majestatea Vostra V'ati înduratu pregratiosu a implini dorinti'a cea ferbinte și rugările natiunii că unu părinte, — V'ati înduratu a veni în mijloculu nostru cu atotvenerat'a Mama a patriei, dându-le filoru țierei multu dorit'a ocaziune, de a-si exprima simțiemintele de omagial'a veneratiune și de iubirea cea cu alipire și fatia cu Aceeasi Preainalta.

Petrinsi de acésta pr. n. gratia a Majestății Vostre si-au tinutu diet'a adunata de cea mai placuta și ne întrelasabila detoria, de a Ve aduce Majestății Vostre, prin o deputatiune multiamit'a sea cea mai profunda și omagial'a credintia de supusi; și noi avurâmu acea mare fericire de a fi mijlocitorii acestoru simțieminte ale dietei înaintea tronului Majestății Vostre.

Îndurati-Ve a le primi cu îndatinat'a inclinare parintésca precum și sincer'a dorintia, carea resuna unanimu, din animile tuturor : „sa traiésca Regele.“

La aceste se îndură Majestatea Sea respunde deputatiunei dietei următoarele :

„Servesce numai spre bucuri'a Mea, că sa reintalnescu staturile și deputatii țierei, acum candu vinu spre a coresponde rugărilor Vostre, de astadata cu serenissim'a Mea Sotia, în mijloculu Vostru.

Considerati dara și acésta de o noua dovêda de iubirea Mea parintésca, carea afla cea mai mare multiamire în îndestulirea și în realizarea dorintieloru țierei ce se potu ajunge. Considerati acésta de unu semnu alu acelei vii participări cu care urmarescu activitatea Vostra cea momentosa, precum și rezultatulu de siguru prosperu alu acelei'a.

Pe lângă tôte greutățile, o vointia tare și increderea imprumulata potu sa dea de siguru rezultatulu acésta.

Déca și D-Vostra — de ce nu Me indoiescu — sunteti însufletiti de credinti'a, ca o decisiune basata pre cuprinderea cea adeverata a referintieloru, pôte inlatură tôte pedecile, déca în reprezentantii țierei va află în adeveru resunetu increderea, ce plinu de bucuria o nutresce Principele țierei Vostre, atunci de siguru ve va succede a ve apropiă de acea tinta, cătra care trebuie nisuitu cu sincere puteri unite, în interesulu țierei Vostre și alu tuturor popóreloru Mele.

Primiti Domnii Mei salutarea Mea cordiala și o impartasiti și comitentiloru DVostre.“

Dupa acésta se adresă betrânulu prelatu cătra Majestatea Sea Imperatés'a cu unu cuventu plinu de pietate, de omagiu și de iubire, multiamindu pentru grati'a cea nemarginita cu carea au învrednicitu pre locuitorii țierei, venindu în mijloculu lor, spre a-si putea acesti din urma exprime simțiemintele ce le nutrescu, Majestății Sele, fatia la fatia.

La care Majestatea Sea Regin'a respunde :

„O dorintia intima Mi s'a implinitu prin aceea, ca amu pututu sa cercetezu capital'a Ungariei insotita de serenissimulu Meu Sotiu,

pentruca simtiu o inclinare sincera și o participare caldura pentru nobil'a țiera Ungari'a și petrecu bucuros in mijloculu ei.

De aceea e placutu pentru Mine, ca potu primi cordial'a salutare a staturilor și ordineloru — la care Eu respundu cu acea dorintia intima, că celu Atotputernicu sa binecuvinte cu darulu seu celu bogatu activitatea DVostre, a cărei importantia trece de parte preste marginile țierei.“

Dupa aceea fura ascultate și respunde grațularile cetăților sorori.

În 2 Febr. au asistatu Majestățile la cultulu ddieescu în capela castelului. Între 2 și 3 ore se preumblara în grădina castelului. S'era pe neasteptate se aratara în teatrul nationalu, unde tocma se producea o comedia „Idegesek“. Majestatea Sea Imperatulu aplaudă în deosbite renduri. Și la intrare și la esirea din loge fura petrecute Majestățile de aclamări entusiastice.

În 3 Febr. pre la 11 ore înainte de amedi cercetara Majestatea Sea Imperatulu spitalulu civilu la St. Rochus, pe candu Majestatea Sea Imperatés'a cercetă o monastire de calugariție.

Cine sa se aléga în dieta ?

Acésta e o cestiune, care s'a dasbatutu destulu de barbati de statu și carea s'a deslegatu de multi iarasi în deosbite tipuri.

Care este scopulu acestoru diete ? Elu e că sa aduca legi binefacătoare pentru populatiunea unei țiere, sa modifice seu sa redice pre cele ce suntu deja în viétia, candu acelea nu mai coresponde impregiurărilor și candu ele devinu vatemătoare intereseloru populatiunei, la care ele s'au întrebuintiatu mai înainte.

Impregiurările aceste suntu multe. Ele se nascu din tôte referintiele tuturor claseloru sociali, și ele compunu viétia unui statu întregu.

Avendu asiă dara dietele missiunea, asiă dicendu de a impliti tôte referintiele unei vieti sociale de statu în legi, după cari sa vietiésca fia-care membru alu societății — dietele se mai numescu și deadreptulu corpuri legiuitoare, seu corpuri legislative, seu de care aducu legi.

Din aceste putine de până aci inca se pôte vedé dar însemnatatea acestoru corpuri, ce la noi se numescu diete, din aceste se pôte vedé, ca aici trebuie sa se concentreze tôte interesele unei țiere, seu unui statu. Aici déca lucrulu ce va sa ese din mâna corpului legiitoriu, — e că sa fia bunu și aplicabilu, trebuie, că fiecare elasa de ómeni sa-si aduca pasurile sele înainte, sa-si apere interesele sele fatia cu celelalte, asiă încātu nice o elasa din societate, în urm'a legii celei noue, nici sa vatem, nici sa fia vatemata. Acésta este pretotindenea în statele constitutionali, cu câtu mai vertosu nu se va cere acésta la noi, unde părțile constitutive, după lagislacionile de până acum și după firea lucrului, suntu mai antâiu și în periferii mai mari, natiunalitățile deosbite și confessiunile țierei.

Toti din aceste părți, seu părțile întregi nu potu sa ia parte la lagislatiune, ci aceste participa numai prin reprezentantii sei alesi, de unde acele se numescu și corpuri reprezentative.

În tôte statele constitutionale, unde trebuie sa existe asemenea corpuri, fiecare parte constitutiva a societății si alege liberu pre reprezentantii sei, abstragendu dela abusurile, cari se facu din partea unoru regimuri, cari, demulțori influentiésa alegerile și mijlocescu, ca sa ese numai de acei reprezentanti (deputati), de cari presupunu, ca voru fi ascultatori și voru aduce în fiintia numai legi de acele, de cari placu regimului.

Libertatea dara netiermura în alegerea reprezentantiloru, da adeveratulu corpu legiitoriu și unde se întempla acésta, acolo în adeveru se pôte dice, ca este viétia constitutionala.

Ce însusiri trebuie noi sa presupunemu, la cei ce au sa ne reprezente în dieta ? Din cele ce ne-amu infatiosiatu până aci înainte ochiloru mintiei noastre, trebuie sa presupunemu cunoscentia

1866

referințelor, ce există între părțile constitutive ale societății omnesce și după aceea moralitatea cea neclatinată, carea are pururea dinaintea sea: ca acei reprezentati de densulu sa nu se vatem de câtra — și sa nu vatem pre cei reprezentati de alții.

Statorindu noi cele de mai sus neatarnarea, inca o amu pusu de condițiune absoluta, carea sa capaciteze pre cine-va de a se face reprezentante, in sa luatu lucrulu cu deameruntulu și seriosu, acést'a nu o putem legá de starea cuiva in societate, ci numai de individualitatea lui. De aceea dara in intielesu strinsu constitutiunali și ratiunali nu putem defige, ca numai cutare séu cutare clasa de ómeni e apta séu neapta pentru de a fi álésa in corpurile reprezentátore.

Indata ce s'aru face o tiernurire, vine lucrulu la privilegiu și tocm'a privilegiele inaintea legi suntu urgisite de spiritulu modernu ala constitutionalismului. Si apoi noi scimu și din esperinti'a nóstra propria, ce va sa dica o atare viétia constitutională, pentruca insine i-amu gustatu bunatátile pâna in 1848, noi carii amu traitu in unu astfelu de constitutionalismu, unde unii numai tratá despre tóte ale tierei dar și despre partea cea mai mare a locuitorilor tierei și despre interesele lor.

La o asemenea stare de lucruri de siguru, ca nu va pósti nimenia sa ne mai întórcemu, chiaru și déca s'aru matá numai rolele; ceea ce in adeveru asiá aru fi candu s'aru indreptati unii, cá alții sa fia scosi din exercitarea acestui dreptu.

In fat'a cestiunilor celor ce suntu astadi la ordine, fiacare patriotu și voitoru de bine se va invoí, ba va pretinde, cá toti acei individi, cari au mai buna cunoscintia de referințele cele multe ale populațiunei unei tierei, precum și de lipsele ei, sa fia chiamati a reprezenta și a ajutá inaintarea deslegárei acelor cestiuni. In tipulu acest'a acei ce voru dá concursulu lor la acést'a nu numai ca voru fi buni aparatori ai poporului, ci voru fi meritati pentru tiér'a séu statulu intregu, ba voru fi și amicii cei mai intimi ai regimului, pentruca și acést'a, ce póte sa dorésca mai tare și mai ferbinte, decâtu multiamirea tuturor, cari se afla sub guvernarea sea.

Centralistii și municipalistii in Ungari'a.

(Dupre „Zukunft“.)

„Ministeriulu ungurescu responsabilu! „Acést'a va fi vocea, ce va resuná in diet'a din Pest'a din gur'a intregului partitu magiaru cu ocaziunea desbaterei adresei. Eara in privinti'a întrebárei: ca câte și care ministere sa pretindia Ungari'a, și cum sa se detiernurésca prin lege sfer'a de activitate a acelor'a-si, este probabilu, ca se voru dá pe fatia diversitáti de páreru între partitulu de odinióra a resolutiunistilor și între Deakisti; ci ce e securu, este: ca in privinti'a postulatului, ca Cancelari'a aulica cea „nelegála“ are a se inlocuí printr'unu ministeriu ungurescu responsabilu. De órece ambele fractiuni numite ale partitului, asiá dísu liberalu magiaru, impreunate domnescu absolutu preste cas'a de josu, asiá acést'a majoritate va pósti in numele Ungariei ministeriu. Pentru astadata vomu lasá nediscutata reactiunea, ce va trebui sa esereze implinirea acestui postulatulu asupr'a întregi Monarchia, asupr'a Ardealului și asupr'a regatelor triunite, și vomu luá in consideratiune numai insemnatatea, ce va avé pentru Ungari'a unu atare evenimentu.

Nu mai incupe indoiéla — celu puțin pentru noi — cá partitulu magiaru liberalu in mass'a intielege acést'a responsabilitate in sensulu regimului parlamentariu, ce va sa dica: cá ministeriulu ungurescu sa guverneze dupre voint'a maioritáti din diet'a Pestei, și anume dupre placulu camerei deputatilor sei, și la acést'a maioritate sa fia responsabilu.

Dar cine e acést'a maioritate? Responsu: Natiunea magiara! Representanti' acestei'a compuna monstruós'a maioritate in camer'a de susu și cea de josu.

Deci Ungari'a sa se guverneze dupre placulu Magiariloru, guvernulu Ungariei sa fia responsabilu numai la natiunea magiara? Ce e dreptu acést'a chiaru din latorea numita se va denegá in teoria, si se va concede in principiu și celorlalte natiunalitáti ale Ungariei a guberná Ungari'a dupre voi'a sea, indata ce voru capeta maioritate in cas'a de josu. Ma tóte acestea concessiuni ideale in practica nu platescu o cépa degerata, cáci pâna un'a alt'a Magiarii suntu beati posidentes a maioritáti in amendoue casele, si ei in impreuna lucrare cu ministeriulu seu voru miscá tóta pétr'a puterei spre a-si asecurá maioritatea parlamentaria și pe venitoriu.

Póte ca ni se va oppune: ca noi din acést'a cestiune politica facemu un'a natiunala.

La ceace respundemu: ca natiunea magiara este aceea ce, incepandu dela 1790 pâna in díu'a de astadi, dede la cestiunile politice unu cuprinsu de totu natiunaliu prin acea apucatura, ca Magiarii in legelatiune cá și in administratiune urmarira cu consecintia de feru și cu punerea in miscare a tuturor puteriloru tint'a acést'a: Ege monia séu suprematia politica a Magiarismului și assimilare natiunala a celorlalte popóre nemagiare prin natiunea magiara.

Cestiunea regimului prin ministrii parlamentari responsabili pentru Magiari nu e alt'a, decâtu cestiunea egemoniei politico-natiunali a loru. Ei umbla dupa o forma de dreptu liberala teoretica pentru o nedreptate practica fórtu neliberala. Astadi ei recunosc in asiá dísu regimulu parlamentariu unu mediu mai putinte, mai eficace și mai duratoriu spre a remané in posesiunea tuturoru potenciiloru, decâtu erá sistema dicasteriala cu Cancelari'a de curte — și éca pentru ce pótescu ei Magiarii unu ministeriu responsabilu.

Póte ne va întrebá nescine de motivele, prin cari speréza Magiarii ca voru ajunge mai usioru tint'a loru susu indicata, decâtu prin sistem'a dicasteriala cu Cancelari'a aulica.

Acestate motive suntu chiare cá lumin'a Sólrelui.

Regimulu parlamentariu in ultim'a consecintia ajunge de neceese acolo: cá majoritatea Legislativei prin puterea, ce o esserecéza ea asupr'a ministeriului, sa domnésca chiaru și preste puterea essecutiva, și sa o póta exploata spre scopurile sele de partitu.

Responsabilitatea parlamentaria a ministriloru cere conditiune qua non: cá tóta administratiunea sa depindia de ministeriu; cáci, pentru cá singuru sa 'si póta dá socotéla de tóte inaintea maioritáti, tóte organele, toti dregatorii, administratiunei trebuie sa fia respundatori numai ministeriului, cu alte vorbe, toti oficialii trebuie sa stea sub deplin'a putere a ministriloru; iara cá acést'a sa se póta face, dregatorii trebuie sa fia denumiti de ministeriu și sa fia amovibili: astfelu ca, cadiendu séu schimbandu-se unu ministeriu — ceea ce aterna dela capriciulu și fluctuatiunile maioritáti — sa cadia și sa schimbe toti dregatorii.

Dar acést'a pentru Ungari'a este sinonimu cu nimicirea totala a autonomiei sele municipale celei avitice, sinonimu cu burocratisarea și cu centralisarea administratiunei municipale a comitatelor. Si aci ajunserámu la simburulu cestiunei de viétia pentru tóte minoritátele natiunali, ce nu-su magiare, din Ungari'a.

Voi-voru aceste, cá sa incredinteze grijea pentru administrarea trebilor sele la nice organe, la a câroru alegere, controlare și scótere din oficiu ele n'au nici o influintia? Nu cum-va aceste minoritáti se voru crede ele a fi desdaunate prin responsabilitatea unui ministeriu inaintea unei maioritáti parlamentarie a unui ministeriu ce nu este a loru, de perderea celui mai mare din tóte principiile libertáti — voi sa diem a selygubernamentulu.

Sa ne inchipuimu cá unu ministeriu magiaru pune mân'a pre administratiunea organizata a întregi justitie, politic, cultului și instructiunei din Ungari'a spre scopuri, pentru cari ministeriulu n'are sa dea socotéla nimenui, ci numai la maioritatea magiara a dietei, ce aru insemná acést'a rogare, pentru acelea minoritáti?

Déca o administratiune neresponsabila in josu, iara in susu dependente de unu placu arbitraru ministerialu aru pune in jocu certe medie cunoscute deja de pressiune candu cu alegerea deputatiloru in favórea causei ministeriali, pentru care vedibine cá ministeriulu aru fi responsabilu numai la maioritatea sea din parlamentu, spuneti de ce folosu póte fi pentru minoritáti unu regimulu responsabilu de maioritáti?

Dar ajunga pentru astadata atátea întrebári!

Fatia cu aceste întrebári natiunile Ungariei, nu va trece multu, și se voru aduná de buna séma in dóue tabere mari: in taber'a centralizatoriloru și in cea a municipalistiloru.

Un'a cestiune austriaca.

Ni aminte egal'a indreptátre natiunala. O numimu cestiune austriaca, cáci dela ea, cá dela nice un'a alt'a, depinde binele și reulu natiuniloru austriace, și cu acést'a și buna starea Monarchiei.

Cuprinsulu acestei cestiuni este, cá nice o natiune in Austri'a sa nu se faca prin institutiunile sele tributaria la interesele altei natiunalitáti; ci mai vertosu se cade, cá sa se inlesnésca și sa se dea cu egala dreptate la fiacare poporu midilócele necesarie spre conservarea, cultivarea și fortificarea natiunalitáti sele.

Ne-amu dechiaratu mai deunadi ca a conservá in atare modu natiunalitátele austriace va sa dica a conservá pe insasi Austri'a, de óre ce cu acést'a patriotismulu natiunaliu se esplotéza pentru celu austriacu. Pre nice unu terenu póte nu s'a pecatuitu pâna acum in Austri'a contr'a Austriei mai multu cá pre acést'a pre terenulu natiunaliu.

Barbatii asiá numiti de statu purcesera intru politic'a interna a sea din acea massima: ca puterea Austriei se baséza numai seu cu deosebire pre elementulu seu celu germanu: deci se cade și trebuie cá celelalte natiuni sa se assimileze cálu numai se póte elementulu germanu.

Totu asiá-i si insusira și dincóci de Lait'a hipotes'a, ca numai natiunea magiara singura este conservatricea statulu ungurescu, ca deci ea trebuie a fi inaltata la natiunalitate politica cu alte vorbe: cá limb'a magiara sa se faca dominanta in afacerile publice.

Noi toti vediurámu, cum acést'a „doctrina conservatrice ma-

giara" eră pe aci sa aduca la adrobire Monarchi'a in praxi pe la 1848; toti apucarămu, cum acea massima pseudo conservativa, exploatata de Bach si Schmerling in favorea germanismului a bagatu pe Austri'a dela 1849 pâna 1865 intr'o era de marasmu, de a le căreia influentia descompunătoria tocma adi se lucrăza a mantui Monarchi'a.

Istori'a ultimeloru decenie a doveditu, ca credinti'a intr'acesta missiune esclusiva a elementului germanu si magiaru a fostu unu erezu antiaustriacu. Vorbele celea mari ale lui Belcredi: c'ă totu oficiulu si totu oficiantulu aresa tracteze cu poporul in limb'a acestui'a—celea d'antăiu vorbe de natur'a acest'a ce le-amu auditu din gur'a unui barbatu de statu austriacu— a osanditu serbatoresce acea doctrina gresita. Acestea vorbe redesteptara la apröpe de 20 milione credinti'a sea in Austri'a, si din diu'a, candu aceste vorbe se voru face carne si sange in Austri'a, acest'a va fi ascurata contr'a tuturorur furtuneloru.

Ma multe, da mai tôte, au anca a se face pâna candu vorbele dise ale lui Belcredi se voru face fapta. Principiulu egalei indreptătri nationali de atătea ori s'a prochiama solenela in Austri'a si in praxa atătu de multu s'a despretiuitu acel'a încātu simtiulu de sine alu natiuniloru ranitu pâna in fundu, vorb'a de ordine egal'a indreptătre, o simte acum c'ă si pe o satira a nedreptătrei aruncata pre sperantiele sale cele desilusionate.

d. „Zukunft.“

Eveneminte politice.

Sabiiu 26 Ianuariu.

In tóta tier'a e miscare din caus'a alegeriloru pentru Pest'a. Românii in sa pasiescu preste totu loculu cu reservatiune si precum amu vediutu din corespundinti'a nôstra din nrulu trecut, precum vedemu din o corespundintia privata dela Hategu, mai observămu, ca Românii in tôte pârti se folosescu de ocaziunea acest'a si dechiara votulu Româniloru din Clusiu de votulu seu.

Sasii inca afara de Brasiovu, din cătu scimu pâna acum totu cu asemenea reservatiuni pasiescu.

Membrii universității suntu adunati si in diu'a determinata (5 Febr. n.) au si tinutu cea d'antăiu siedintia. Membrii inca nu au sositu toti si de cei dela Cohalmu se dice, ca si-a depusu mandatulu.

Judele distr. Fr. Boemches si secr. Wächter s'a dechia ratu, ca densii recunosc articulu I din 48 de obligatoriu si ca numai atunci suntu in voiti a fi mandatarii magistratului si comunitătiei la univ. nat., deca si aceste suntu de aceste opiniuni politice. Dechiarandu-se mentionatele corpuri contra, ambi susnumiti si-au dat demissiunea si in loculu loru s'a alesu la conflusulu sasescu Carol Schnell si Carol Maager, carii din urma au sositu in Sabiiu.

Unu ce ne spune Hztg etc. ce nu are caracteru curatu politicu ci mai multu comercialu. Acest'a e, ca autoritătile marginasie romanesce aru fi estinsu mesurile prescise pentru care mai mari cu marfa, pentru negutiatori cari umbra din casa in casa (hausirer) si asupr'a careloru mai mici, supunendu-le si pre aceste la tacse dupa nrulu cailoru prinsu la ele, dela 25— pâna la 70 de lei, asiă încātu se dice, ca unu numeru insemnatu de care au trebuitu sa reintörca dela vama. Presidiulu camerei comerciale din Brasiovu au facutu pasi la consulatulu c. r. si cugeta a face asemenea si la ministeriulu de comerci, pentrucă sa se reguleze odata relatiunile comerciale cu Român'a.

Festivătțile in Bud'a-Pest'a decurgu merou si entusiasmulu se pare a nu mai avé sfersitu.

Consultările comisiunei asupr'a adresei voru fi cătu mai curandu finite. Cas'a deputatiloru va avé atunci o siedintia, in carea se va impartasi deputatiloru proiectulu adresei tiparitu spre studiere. Din aceste se presupune asiă dara, ca desbaterea adresei abiă se va incepe in mijloculu lui Februaru. —

„Wiener Zeitung“ spune, ca regimulu au determinatu desfiintarea directiuniloru de politia c. r. din Linz, Salzburg, Gratiu, Innsbruck, Laibach, Zara, Pojonu, Edenburg, Casiovi'a, Oradea-mare, Agri'a, Timisiör'a si Sabiiu dupa aceea commissariatele de politia din Troppau, Clagenfurt si Cernautiu. Mesur'a acest'a crutia cam 400,000 fl. anuali. O parte din afacerile ingrijite de numitele oficiolate trece in cerculu activității autonome alu comuneloru. Afacerile politiane de statu se transpunu autorității politice de tiéra.

O parte din oficialii directiuniloru de mai susu se voru asiadia la autoritatea politica respectiva a tierei si asiă trecu in statulu amplotatiloru politici; in privinti'a celoru lalti se voru face negociatiuni cu comunele respective, pentrucă sa fia primiti acolo; acei'a in sa cari voru trebui cu ori ce pretiu pensunati, se voru bucura de nisce mesuri mai priinciose decum se intempla acest'a pre cale normala si acest'a in urm'a dispusetiuniloru Majestătiei Sele Imperatului. —

Diet'a croata tino siedintie secrete, si se dice ca s'a decisu ale tino pâna candu voru pute ajuunge la o contielegere tôte partidele in privinti'a adresei.

Despre politic'a din afara aflămu numai conjecturi si a-

deca cetimu; ca relatiunile intre Austri'a si Prussi'a aru fi incorodate. Calatori'a contelui Mensdorf la Pest'a servesce de intarirea acestoru sciri, care in sa se paru a se reduce la impregiurarea, ca numitulu conte au fostu numai invitatulu la balulu de curte.

Trecemu preste alte si referămu dupa cele ce cetimu in diuarie despre siefulu revolutiunei celei din urma din Spani'a, despre generalulu Prim. Acest'a este primitu in Lissabon in cas'a unui marquis de Nizz'a pair portugiesu. Primirea s'a făcutu dupa ce au premersu oblegarea mentionatului marquis, ca densulu va sta bunu, ca generalulu Prim nu va mai intreprinde nimic'a, ce aru pute vatemă referintiele intre Portugali'a si Spani'a.

Din Romani'a aflămu ca camer'a deputatiloru au prezentatu in 16 Ianuariu responsulu la ouventulu tronului. Spre a culege publiculu dintr'ens'a o idea despre situatiunea politica de acolo, amu si impartăsiu adres'a in estindere. Cu tôte ca „Reform'a“ ce o amu primitu in urma ne spune unele lucruri nefavoritöre, constatandu-le prin mesurile politiane marturite totu de acea föia, asupr'a unoru individi, precum e dlu Gr. Heliade si I. Genoglu, carele din urma aru fi si arestatu. Caus'a s'ara vedé, combinandu din revist'a interiöra a mentionatului jurnalulu: sgomotele respandite despre eveneminte seriöse in diu'a de 24 Ianuariu si unele placate provocatöre afisiate chiaru si pe palatulu domnescu.

In „Gazet'a Transilvaniei“ cetimu urmatörea

Declaratiune.

Increderea connatiuniloru mei, de care amu fostu inrocitu a me pute impartasi pâna acum'a, si necesitatea urginta de apară si a representă interesele poporului preste totu, eara cu deosebire cele nationale ale confratiloru mei, ini impunu o datoria santa de a me dechiara de tempuriu, ca eu amesuratu unoru provocări de confidintia din partea inteligentiloru romani, sum gat'a de a primi candidatur'a, si totu de odata de a pasi de deputatu pentru die'a de incoronare conchiama la Pest'a in cerculu de susu alu comitatului Solnoculu interioru cu subcercurile Lapusiului, Caticaului, Reteagului si a Petri; me voiu tine dara magulitu, deca alegatoriul cerculu numitu, si cu deosebire confratii mei nobili romani prin intr'unirea voturiloru loru, mi voru deschide iara calea, c'ă pentru binele si fericirea loru nationala si individuala se mi potu radica la loculu caviinciosu graiulu. —

Alipirea mea cătra präinaltulu Tronu, unde Românulu au aflatu totdeun'a dreptate, si mangaiere, — precum principiile egalei indreptătri nationala, si individuale, care le-amu profesatu neincetatu, iubirea patriei, si confrattrea atătu de dorita cu natiunile sorori a acelei'a mi voru sierbi si pe viitoriu de idei conducătore, pe lănga declaratiune ca voiu cercă de a poté a fi totu deun'a in deplina contielegere, si in unire cu partid'a nationala romana, si aceste credu, ca conglasuiescu si cu dorintiele si asteptările Dvöstre! —

Fiti dara eu incedere, si tari in credintia si primiti totu deodata salutare, c'ă dela

Alu vostru iubitoriu confrate:

Gabriele Manu, jude primariu.

Desiu 29/17 Ianuariu.

Lugosiu 7 Dec. 1865.

In conferinti'a invetiatorésca lunaria tinuta sub presiedinti'a RD. Ioann Marcu protopopu, c'ă si inspectoru scolaru alu tractului Lugosiu s'a decisu a se publică prin jurnalulu, cumca clas'a a IV. a scöleloru capitale din Lugosiu e infiintata.

In urmare toti parinti, carii voiescu a-si califică prunciu loru pentru scöle mai inalte, si de osebi cei din tractulu Lugosiulu se voru provocă, c'ă sa-si tramita prunciu la acesta scöla capitala, de öre ce din acest'a dupa finirea clasei a IV potu intră deadreptulu in I clasa gimnasiala seu in preparandia. —

Stefanu Lipovanu, docente de cl. III c'ă act. cond.

Principatele române unite.

Adres'a Camerei din Romani'a.

Prea Inaltiate Dömné!

„Adunarea electiva a salutatu cu aclamatiuni unanime discursulu rostitu de Mari'a Vöstra la deschiderea corpuriloru legiutöre. Cu aceleasi simtieminte de recunoscintia si devotamentu pentru Persón'a Mariei Tale, reprezentantii tierei au votatu acesta adresa ce avemu onöre a ve aduce.

„Apelulu patrioticu ce, Mari'a Vöstra, faceti la intielepçiunea adunarei este pentru dens'a pretiösa recompensa; ea este mandra si fericita de intielegerea intre tronu si tiéra; este convinsa ca intielegerea intre marele puteri ale statului este cea mai sigura si mai temeinica garantia a prosperității publice. Dela unire si dela armonia aspiratiuneloru nôstre atärna succesulu mariloru reforme executate si intarirea edificiului care va face glori'a domniei Mariei Vöstre si has'a destinatelor Romaniei. Astfelu dar totu ce va putea contribuă la consolidarea intielegerei mariloru puteri ale sta-

tului, va fi totdeun'a bine primita de reprezentantii tiei. Adunarea recunoște cu multumire ca Mari'a Vóstra puneti tóte silintiele pentru a strânge legaturile care unesc tronulu cu tíer'a.

„Adunarea a vedutu o dovada despre acést'a in nóele drepturi ce i ati acordatu prin regulamentul ei, conformu dorintieloru exprimate de comisiunea micsta, a sesiunii trecute, dens'a va respunde la acésta dovada a increderei Mariei Vóstre prin întrebuintiarea acestoru drepturi cu adenca patrundere a datorieloru si a demnitátiiei sale, 'si va face o datorie sacra dandu concursulu ei, Mariei Vóstre, pentru tóte imbunatatirile si progresulu moralu si materialu ce starea Romaniei reclama.

„Adunarea e insufletita, ca si Mari'a Vóstra, de aceleasi simtieminte cátra scaunulu patriarchicescu; tíera impreuna cu reprezentantii ei aplauda cuvintele demne si totu deodata piose cu care ati respinsu amesteculu patriarchiei de Constantinople in trebile bisericeii nóstre nationale.

„Neaternarea bisericeii nóstre are redacini adânci in inim'a natiunei române, fiindca ea este o garantia mai multu pentru neaternarea tiei. Adunarea este sigura ca sinodulu nationalu si pastorii ce-lu dirigu se voru tiné la inaltímea mandatulu lor si voru justificá sperantiele Mariei Vóstre si ale tiei, dandu esemplulu respectulu cátra legi si patronandu ideile de progresu care sunt temelí'a civilizatiunei.

„Adunarea se preocupa cu staruintia de cercetarea bugeteloru pe anulu 1866, sciindu ca aicea sta partea cea mai importanta a datoriei sale: ea se va sili a corespunde la asteptarea Mariei Vóstre asigurandu întrebuintiarea folosítore a baniloru publici; in acestu scopu adunarea va cautá mijlócele cele mai eficace spre a echilibrá cheltuielile prin reduceri care nu aru desorganisá serviciulu publicu cu veniturile nóstre reale. Adunarea doresce cá finantiele tiei sa scape in fine de datoriele facute prin deficitele ce s'au acumulatu; ea va studiá cu ingrijire mijlócele ce i se voru propune de guvernulu Mariei Vóstre pentru a pune capetu la strimtorirea tesaurulu. Volulu dela 15 Decembre a doveditu ca adunarea voiesce sa ajute silintiele Mariei Vóstre.

„Reprezentantii tiei multumescu Mariei Vóstre pentru suspendarea recrutatiei pe anulu 1866. Siése mii bratie lasate agriculturii este o binefacere care ve asigura binecuvéntárele familieloru lor, precum si tesaurulu 'i asigura o insemnata economie.

„Adunarea pretiuesce multamirea cu care Mari'a Vóstra 'i ati aretatu ca guvernulu a facutu onóre angajamenteloru sale, platindu, chiaru de mai nainte, antáiulu semestru alu obligatiuniloru rurale. Indeplinindu cu punctualitate cátra proprietari primulu versamentu, Guvernulu Mariei Vóstre a facutu pe toti sa se convinga de simtiemintele de justitie ce au presidatu la confectiunarea legii rurale, marea mesura sociala care acum se vede a fi in folosulu tuturoru si in pagub'a nimenui.

„Adunarea se felicita impreuna cu Mari'a Vóstra de esactitatea cu care fostii clacasi platescu datori'a prescisa de lege. Nici unu actu n'a potutu dovedi mai bine increderea si recunoscintia populatiunei nóstre cátra Mari'a Vóstra. Ea n'a uitatu ca in naltímea Vótra ati binevoitu a luá angajamentu despre lealitatea lor, declarandu ca detori'a lor este pusa sub garanti'a si scutulu guvernulu si alu tiei.

„Adunarea va studiá cu patrundere proiectulu de lege pentru tocmelele agricole, precum si proiectulu de codice rurale. Totu ce póte contribuí la desvoltarea agriculturii nóstre, la imbunatatirea sórtei cultivatoriloru, va fi primitu de noi cu atentiunea cea mai simpatica.

„Impartasimu durerea cu Mari'a Vóstra pentru lips'a in care se afla unele din judetiele nóstre din caus'a relei recolte. Adunarea ve róga respectuosu ca, pelánga ajutoriulu provisoriu ce a datu guvernulu celoru in lipsa, sa se ia si alte mesuri cátu de energice si eficace spre a veni in ajutoriulu lor prin cererea unui creditu. Adunarea se va grabi a lu votá, cu ori ce sacrificiu pecuniaru cá sa scape pe cei in suferintia. (Va urmá.)

Varietáti.

Din Tesaurulu de monumente istorice de A. Papiu Ilarianu ne-au sosit fasciórele IX si X pre lunile Iuniu si Iuliu, a. tr. Sumariulu lor ca totdeun'a cuprindu lucruri fórté interesante si momentóse din trecutul Româniloru. Mai antái e prefatiunea despre Hori'a si Cloc'a dupa aceea: Anonimulu Hori'a si Cloc'a 1786; G. M. despre turburárele din Transilvani'a 1784 si in fine; gazete franceze despre Hori'a si Cloc'a 1785.

Nrulu 2 alu „Familiei“ aduce urmatórele: Portretulu lui Hori'a si Cloc'a. — Hori'a si Cloc'a de A. Papiu Ilarianu. — Cántece de amoru de Iosifu Vulcanu. — Geniulu lui Stefauu celu Mare, novela de Vasiliu R. Buticescu. — Suveniri si impresiuni de calatoria de Aróne Densusianu. — Calea lui Traianu la Dunare (cu ilustratiune.) — Fét'a capitanulu novel'a rusésca de Puskin. — Fotografii din galeri'a dietei, de Iosifu Vulcanu. — Ce e nou? — Literatura si arte. — Cácutura. — Pe invelítore: Corespundintia din Vienn'a.

Redactoru respunditoru Nicolau Cristea.

*** Limb'a nationala. Din M. Osiorheiu avemu o corespund. in carea ni se dovedesce, ca romanimea de acolo cátu de cu usiurintia nebaga in séma limb'a nationala, folosindu-se de cea magiara chiaru si in familii. Trecundu celealte punemu sub ochi argumentulu folosirei de limb'a stráina si dámu locu urmatóreloru: „deca va a întrebá cineva pe cáte unele dintre Damele române, ca de ce nu vorbescu cu copii romanesci, fára folosescu in cerculu familiei limb'a stráina, va primí respunsulu: la cas'a párintiloru mei s'au vorbitu mai multu unguresce si imi vine mai bine in limb'a ast'a a vorbi, fiindu inca mai bine deprinse. Biné, onoratele Dómne s'au deprinsu mai multu in limba stráina la cas'a párintiloru — tocm'a ast'a e bub'a de acum nu vorbescu romanesci; fiii si fiule dloru — lucru firescu ca ajungendu etatea (versta) de 4—5 ani precum arata esemple fára de a sci romanesci, nici mai tárdiu nu o voru inveti'a perfectu (pe deplinu) si nu voru fi inca deprinsi, ba mult dintre fiii si ficele natiunei române; si batu jocu de limb'a lor.

Acumu véda acei párinti pe carii ii atinge cestiunea ast'a ce facu si oru avé insusi a-si ascrie, decá întrebuintiandu in cercu on. familiei si in venitoriu limb'a stráina, me voru sili ai face mai tárdiu si cu numele cunoscuti publiculu românú, cáci nici ast'a nu se póte luá de excusatiune: „suntemu aici între Unguri“, candu le dice omulu, ca de ce nu vorbescu romanesci, sciindu noi pré bine, ca de se afla in unu satu romanescu cá locuitoriu singuru numai unu Unguru, elu vorbesce cu soci'a si copii lui limb'a materna, si bine face, nici sa nu cugete cine-va ca eu amu antipathie (ura) cátra imb'a ungara, séu alt'a streina.

— Concertulu urmatu de baluce-luva arangiá tinerimea romána din Temisiór'a se va tiné in suburbiulu Temisiórei Fabricu, in sal'a numita „Tigrulu“ la 1/13 Februariu 1866.

Inceputulu la 7 óre sér'a. — Bilete de intrare se potu cumperá la Cassa in localitatea „Tigrulu“ si la Georgiu Craciunescu prof. de limb'a si lit. romána in Temisiór'a strad'a Piaristiloru „pér'a de aurú“ unde suntu a se adresá si contribuirile marini-móse, despre cari se va face socóta publica in foile nóstre. Eata si program'a concertulu;

1) Destéptate române esecutatu pe note in quartetu vocalu de 34 plugari din Chisetu; D. Parochu Trifonu Siepetianu cá conducatoriu.

2) Poesia de Andreiu Muresianu dechiamata de Ioane Slaviciu.

3) Concertu de Beriot esecutatu pe violina de Ioan Siepetianu si acompaniatu pe pianoforte de C. Kunst.

4) Acum e mediulu noptii esecutatu de chorulu plugariloru.

5) Piesaromána de Silagny esecutata pe pianoforte de Domnisiór'a Sofi'a Radulescu.

6) Poesia umoristica de Iosifu Vulcanu, dechiamata de P. Popoviciu.

7) Potpourri din arie române, esecutatu pe violina de Ioane Siepetianu si acompaniatu pe pianoforte de C. Kunst.

8) Eu avém uodata esecutatu de chorulu plugariloru.

Nr. 4—2. Concursu.

Pentru întregirea statiunei vacante de invetiatoriu din Comun'a Carnecea in Comitatulu Carasiulu, protopresbiteratulu Oravitiei se escrie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumento anuale:

In bani gat'a: 66 fl. 40 cr. v. a. in naturale: a) 26³/₄ metre de cucuruзу, b) 16 ponti de lumini, c) 66 ponti de sare d) 66 ponti de lardu e) 8 stângini de lemne si f) 4 jugere de pamentu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invatiatoriu voru avé a-si inzestrá petitiunile lor concursuale timbrate cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cursulu pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, despre servitiulu de pána aci si despre portarea lor morala si politica, si ale substerne Venerabilulu Consistoriu alu diecesei Caransebesiulu pána in 13 Februariu 1866 cal. vechiu.

Din Siedinti'a Consistoriala tinuta in Caransebesiu la 13 Ianuariu 1866.

EDICTU

Mari'a Teodoru Iorg'a din Rotbavu in districtulu Brasiovulu in Transilvani'a, care de 11 luni au parasitu cu necredintia prelegiuitulu ei barbatu Petru Rusu, si pribegesce in lume, se provóca cá in terminu de 3 luni sa se infatisiedie inaintea subscribulu foru matrimoniale, cáci la din contra, procesulu divortialu asupra-pornitu, se va decide si fára dens'a, in intielesulu prescrieloru S. S. canóne bisericesci.

Brasiovu in 22 Ianuariu 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractulu protopopescu alu Brasiovulu II.

Ioann Petricu Protopopu.

Editor'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.